

Sygn. akt II AKa 43/20

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 23 września 2020 r.

Sąd Apelacyjny w Warszawie II Wydział Karny w składzie:

Przewodniczący: SSA – Jerzy Leder

Sędziowie: SA – Zbigniew Kapiński

SO (del.) – Katarzyna Capałowska (spr.)

Protokolant: – sekr. sąd. Sylwester Leńczuk

przy udziale Prokuratora Marka Deczkowskiego

po rozpoznaniu w dniu 23 września 2020 r.

sprawy z wniosku K. Ł.

o odszkodowanie i zadośćuczynienie za niewątpliwie niesłuszne tymczasowe aresztowanie na skutek apelacji, wniesionej przez prokuratora

od wyroku Sądu Okręgowego Warszawa – Praga w Warszawie

z dnia 14 października 2019 r. sygn. akt V Ko 590/17

- 1. wyrok w zaskarżonej części utrzymuje w mocy;*
- 2. kosztami postępowania odwoławczego obciąża Skarb Państwa;*
- 3. Zasądza od Skarbu Państwa na rzecz wnioskodawcy K. Ł. kwotę 240 (dwieście czterdzieści) złotych tytułem zwrotu kosztów ustanowienia pełnomocnika z wyboru.*

UZASADNIENIE

UZASADNIENIE		
Formularz UK 2	Sygnatura akt	II AKa 43/20
Załącznik dołącza się w każdym przypadku. Podać liczbę załączników:	1	
1. CZEŚĆ WSTĘPNA		

1.1. Oznaczenie wyroku sądu pierwszej instancji

Wyrok Sądu Okręgowego Warszawa- Praga w Warszawie z dnia 14 października 2019 roku, sygn. akt V Ko 590/17.

1.2. Podmiot wnoszący apelację

oskarżyciel publiczny albo prokurator w sprawie o wydanie wyroku łącznego

oskarżyciel posiłkowy

oskarżyciel prywatny

obrońca

oskarżony albo skazany w sprawie o wydanie wyroku łącznego

inny - prokurator w sprawie o odszkodowanie i zadośćuczynienie za niewątpliwie niesłuszne tymczasowe aresztowanie

1.3. Granice zaskarżenia**1.3.1. Kierunek i zakres zaskarżenia**

na korzyść

na niekorzyść

w całości

w części

#

co do winy

#

co do kary

#

co do środka karnego lub innego rozstrzygnięcia albo ustalenia

1.3.2. Podniesione zarzuty

Zaznaczyć zarzuty wskazane przez strony w apelacji		
#	art. 438 pkt 1 k.p.k. – obraza przepisów prawa materialnego w zakresie kwalifikacji prawnej czynu przypisanego oskarżonemu	
#	art. 438 pkt 1a k.p.k. – obraza przepisów prawa materialnego w innym wypadku niż wskazany w art. 438 pkt 1 k.p.k., chyba że pomimo błędnej podstawy prawnej orzeczenie odpowiada prawu	
#	art. 438 pkt 2 k.p.k. – obraza przepisów postępowania, jeżeli mogła ona mieć wpływ na treść orzeczenia	
#	art. 438 pkt 3 k.p.k. – błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia, jeżeli mógł on mieć wpływ na treść tego orzeczenia	
#	art. 438 pkt 4 k.p.k. – rażąca niewspółmierność kary, środka karnego, nawiązki lub niesłusznego zastosowania albo niezastosowania środka zabezpieczającego, przypadku lub innego środka	
#	art. 439 k.p.k.	
#	brak zarzutów	

1.4. Wnioski

#	uchylenie	#	zmiana
---	-----------	---	--------

2. Ustalenie faktów w związku z dowodami przeprowadzonymi przez sąd odwoławczy

2.1. Ustalenie faktów

<u>2.1.1. Fakty uznane za udowodnione</u>					
Lp.	Oskarżony	Fakt oraz czyn, do którego fakt się odnosi	Dowód	Numer karty	
			Nie prowadzono postępowania dowodowego w postępowaniu odwoławczym,		
<u>2.1.2. Fakty uznane za nieudowodnione</u>					
Lp.	Oskarżony	Fakt oraz czyn, do którego fakt się odnosi	Dowód	Numer karty	
			Nie prowadzono postępowania dowodowego w postępowaniu odwoławczym,		

2.2. Ocena dowodów

<u>2.2.1. Dowody będące podstawą ustalenia faktów</u>		
Lp. faktu z pkt 2.1.1	Dowód	Zwięźle o powodach uznania dowodu

<p>2.2.2. Dowody nieuwzględnione przy ustaleniu faktów (dowody, które sąd uznał za niewiarygodne oraz niemające znaczenia dla ustalenia faktów)</p>		
Lp. faktu z pkt 2.1.1 albo 2.1.2	Dowód	Zwięźle o powodach nieuwzględnienia dowodu

<p>3. STANOWISKO SĄDU ODWOŁAWCZEGO WOBEC ZGŁOSZONYCH ZARZUTÓW i wniosków</p>		
Lp.	Zarzut	
	<p>1. <u>błąd w ustaleniach faktycznych</u> przyjętych za podstawę orzeczenia mający istotny wpływ na jego treść, polegający na błędnym przyjęciu przez Sąd, iż oszczędności jakie mógłby poczynić wnioskodawca gdyby nie był tymczasowo aresztowany wynosiłyby kwotę 5000 złotych miesięcznie, podczas gdy z zeznań żony wnioskodawcy T. Ł. wprost wynika, że rodzina wnioskodawcy przed okresem tymczasowego aresztowania, biorąc pod uwagę ich zarobki oraz wydatki, mogła odłożyć miesięcznie kwotę 2000 złotych, co daje łącznie kwotę 20 000 zł za okres tymczasowego aresztowania wnioskodawcy</p> <p>2 <u>błąd w ustaleniach faktycznych</u> przyjętych za podstawę orzeczenia mający istotny wpływ na jego treść polegający na</p>	<p># zasadny</p> <p># częściowo zasadny</p> <p># niezasadny</p>

	<p>uwzględnieniu przez Sąd przy wyliczeniu odszkodowania z tytułu pomniejszonego świadczenia emerytalnego wnioskodawcy okresu wydłużonego o 45 miesięcy składkowych, tj. 10 miesięcy tymczasowego aresztowania oraz 35 miesięcy od września 2001 roku do lipca 2004 roku i co za tym idzie przyjęcie przez Sąd za ten okres kwoty należnej wnioskodawcy w wysokości 30.796,33 złotych, podczas gdy kwota należna wnioskodawcy z tytułu pomniejszonej emerytury wobec nie odprowadzania składek przez okres 10 miesięcy w okresie tymczasowego aresztowania powinna wynosić 6746,48 złotych</p> <p>3. <u>obraży prawa procesowego</u>, mającą wpływ na treść orzeczenia tj. art. 552 §1 k.p.k., poprzez uwzględnienie przez Sąd przy wyliczeniu odszkodowania za poniesioną szkodę majątkową wnioskodawcy uwzględnionego przez GUS okresu średniego dalszego życia mężczyzn i kobiet, a konsekwencji uznanie dokonanego, w tym zakresie wyliczenia biegłego z dziedziny rachunkowości kwoty 46.722,70 złotych, jako części kwoty należnej wnioskodawcy w ramach odszkodowania, podczas gdy zgodnie z treścią powyższego przepisu wnioskodawcy przysługuje od Skarbu Państwa odszkodowanie za poniesioną szkodę czyli bez doliczania do jej wysokości szkody przyszłej.</p>	
<p>Zwięźle o powodach uznania zarzutu za zasadny, częściowo zasadny albo niezasadny</p>		
<p>Zarzuty przedstawione przez prokuratora w świetle rozważań</p>		

Sądu Okręgowego okazały się niezasadne. I tak:

Ad.1/ Sąd Okręgowy dysponował wiedzą na podstawie depozycji samego wnioskodawcy oraz jego małżonki o podawanych kwotach przez każdego z nich na temat możliwości oszczędności jakie mógłby poczynić wnioskodawca gdyby nie był tymczasowo aresztowany wynosiłyby kwotę 5000 złotych miesięcznie, podczas gdy z zeznań żony wnioskodawcy T. Ł. wynikało, że rodzina wnioskodawcy przed okresem tymczasowego aresztowania, biorąc pod uwagę ich zarobki oraz wydatki, mogła odłożyć miesięcznie kwotę 2000 złotych. Nie kwestionowanym ustaleniem Sądu było (vide: strona 6 a także 9 uzasadnienia Sądu pierwszej instancji) W miesiącach bezpośrednio poprzedzających zastosowanie wobec K. Ł. środka zapobiegawczego w postaci tymczasowego aresztowania (sierpień-październik 2000 roku) jego dochody wynosiły około 6.000 złotych brutto, czyli około 4.500 złotych netto miesięcznie. Przeprowadzał również lustracje spółdzielni mieszkaniowych, z czego uzyskiwał dodatkowe dochody (k.39 akt). Żona wnioskodawcy, T. Ł., była zatrudniona w Urzędzie Skarbowym i osiągała dochody około 1.500-3.000 złotych netto miesięcznie. Na codzienne utrzymanie rodziny K. i T. Ł. wydawali kwotę około 2.500-3.000 złotych miesięcznie. Także na stronie 18 uzasadnienia Sąd Okręgowy w swojej argumentacji zasadnie omówił i przeanalizował zebrane dowody, w tym także na podstawie zaświadczenia z ZUS (k.10 akt), uznając, że w okresie poprzedzającym zastosowanie wobec niego

tymczasowego aresztowania miesięczne dochody w/wym. wynosiły: 6.000 złotych brutto, tj. około 4.500 złotych netto. Sąd przyjął wersję najbardziej korzystną dla K. Ł. i ustalił, że w omawianym okresie zarobki żony wnioskodawcy T. Ł. wynosiły około 3.000 złotych netto miesięcznie. Tym samym, łączne dochody K. i T. Ł. wynosiły, zdaniem Sądu, około 7.500 złotych netto miesięcznie. Jednocześnie miesięczne wydatki państwa Ł. na bieżące potrzeby, według treści ich zeznań, ocenił na kwotę 2.500 złotych. Taka ocena materiału dowodowego jest zgodna z zasadą swobodnej oceny materiału dowodowego dokonywanej przez Sąd. Małżonkowie Ł. wspólnie bowiem prowadzili gospodarstwo domowe i wnioskodawca miał możliwość rozeznania jakie są dochody i wydatki w rodzinie oraz możliwość czynienia oszczędności. Kwoty podawane przez wnioskodawcę mieściły się również w realiach ekonomicznych, gospodarczych okresu, którego dotyczył wniosek. Zarówno art.233 kpc (w zw. z art. 558 kpk wskazującym na uzupełniające stosowanie przepisów kpc) który mówi, iż Sąd ocenia wiarygodność i moc dowodów według własnego przekonania, na podstawie wszechstronnego rozważenia zebranego materiału, jak i art. 7 kpk (którego powtarzanie treści na potrzeby niniejszej sprawy byłoby truizmem) upoważniały Sąd pierwszej instancji do poczynienia własnych ustaleń i oceny dowodów, albowiem oba przywołane przepisy dają wyraz obowiązywaniu zasady swobodnej oceny dowodów. Sąd Okręgowy wywiązał się z tego obowiązku wywodząc wnioski logicznie prawidłowe. (Na marginesie wskazać warto na

zeznania T. Ł. złożone na rozprawie 5 czerwca 2018 r. z których wynika, że łączne dochody małżeństwa wynosiły około 9.000,- tysięcy zł netto miesięcznie, na mieszkanie i inne opłaty wg tego zeznania wydatkowano około 1.000,- złotych miesięcznie. Ponadto 200 - 300 złotych miesięcznie na utrzymanie samochodu, około 1.500,- złotych miesięcznie na tzw. „życie”, i dodatkowo około 500 złotych miesięcznie na inne wydatki. Łączna szacunkowa suma wydatków miesięcznych zamyka się kwotą około 3.000, - 3500- złotych. Dziewięć tysięcy minus 3,5 tysiąca, daje miesięcznie kwotę około 5.500- tysiąca złotych miesięcznie oszczędności).

Ad 2./ Podobnie logiczny wywód i oparty na konkretnych przesłankach i kwotach przedstawił Sąd Okręgowy w wyliczeniu odszkodowania z tytułu pomniejszonego świadczenia emerytalnego wnioskodawcy okresu wydłużonego o 45 miesięcy składkowych, tj. 10 miesięcy tymczasowego aresztowania oraz 35 miesięcy od września 2001 roku do lipca 2004 roku. Okres od października 2000 roku do sierpnia 2001 roku (okres składkowy 10 miesięcy) oraz okres od września 2001 roku do lipca 2004 roku (okres składkowy wynoszący 35 miesięcy) kształtowałyby się na poziomie wyższym w stosunku do faktycznego. Podzielając argumentację biegłej z zakresu rachunkowości Sąd Okręgowy uznał, że na wysokość należnego wnioskodawcy odszkodowania winna składać się również, wskazana przez biegłą, kwota 21.331,59 złotych, tj. kwota o jaką wzrosłoby świadczenie emerytalne K. Ł., gdyby nie został on pozbawiony wolności. Kwota

powyższa, jak wykazała biegła, obejmowała okres od października 2000 roku do sierpnia 2001 roku, uznany jako tzw. okres nieskładkowy oraz przewidywany przez GUS czas trwania dalszego życia wnioskodawcy (liczony od maja 2019 r.) wynoszący 175,8 miesięcy. (...) konsekwencje pobytu K. Ł. w warunkach izolacji, a tym samym pozostawania bez pracy w okresie od października 2000 roku do sierpnia 2001 roku /co skutkowało zmniejszeniem wysokości świadczenia emerytalnego/, nie zniknęły bowiem z chwilą uchylecia tego środka zapobiegawczego, lecz skutek ten będzie trwał do końca życia wnioskodawcy.

Zasadne są zatem ustalenia Sądu Okręgowego na podstawie opinii opracowanej przez biegłą z zakresu rachunkowości, że świadczenie emerytalne wnioskodawcy, gdyby nie został on pozbawiony wolności w okresie od października 2000 roku do sierpnia 2001 roku i okres składkowy byłby dłuższy o 10 miesięcy (wnioskodawca był pozbawiony wolności 9 miesięcy i 17 dni), kształtowałyby się na poziomie wyższym w stosunku do faktycznego. Należało przemnożyć powyższe różnice przez okresy, w których wystąpiły - łącznie 115 miesięcy, (a w okresie od 01.11.2009 r. do 31.05.2019 r. kwota świadczenia wzrosła o 8 410,29 złotych). Przy uwzględnieniu przewidywane przez GUS trwanie dalszego życia (liczone od maja 2019 r.) wynoszące 175,8 miesięcy uzyskuje się kwotę świadczenia wynoszącą 12.921,30 złotych. W związku z powyższym łączna kwota świadczenia emerytalnego wyniosła 21.331,59 złotych (k. 122-134).

Wobec sformułowań apelacji co do kwoty 30.796,53 złotych, dotyczącej miesięcy pomiędzy wrześniem 2001 a lipcem 2004 roku trudno wywieść na jakiej podstawie prokurator (w przeciwieństwie do kalkulacji przedstawionych przez biegłą w składanych opiniach) obliczył tę kwotę. Kwota jaką zasądził na rzecz wnioskodawcy Sąd Okręgowy tytułem odszkodowania to 71 331,59 złotych, a nie jak wskazano określając przedmiot zaskarżenia (vide strona 1 apelacji) 775 19,03 złotych.

Ad 3/ Zarzut apelacji prokuratora odnośnie naruszenia art. 552 §1 kpk jest niezasadny. Szkoda na mieniu obejmuje pokrycie poniesionych strat (damnum emergens) i utraconych korzyści (lucrum cessans) – art. 361 § 2 k.c. Damnum emergens, czyli szkoda rzeczywista, jest to strata w mieniu poszkodowanego. Chodzi tu o zmniejszenie aktywów lub zwiększenie pasywów na skutek niesłusznego skazania, niesłusznego zastosowania środków zabezpieczających albo niewątpliwie niesłusznego tymczasowego aresztowania lub zatrzymania. Ustalenie tego rodzaju szkody następuje przy zastosowaniu metody dyferencyjnej, za pomocą której należy zbadać różnicę w stanie majątkowym przed zastosowaniem tych środków represji i po uniewinnieniu, umorzeniu postępowania albo orzeczeniu łagodniejszej kary. Dotyczy to przede wszystkim utraconych zarobków i wszelkich innych dochodów, jakie osoba taka mogłaby uzyskać, gdyby nie była niesłusznie represjonowana. Lucrum cessans to utracona korzyść, jaką poszkodowany mógłby uzyskać,

gdyby mu szkody nie wyrządzono. (por. komentarz do art. 552 §1 kpk Świecki D. (red.), Augustyniak B., Eichstaedt K., Kurowski M., Kodeks postępowania karnego. Tom II. Komentarz aktualizowany, LEX/el., 2020). Zatem Sąd Okręgowy zasadnie przyjął, że w skład odszkodowania jako *lucrum cessans* wchodzi finansowe konsekwencje pobytu K. Ł. w warunkach izolacji, a tym samym pozostawania bez pracy w okresie od października 2000 roku do sierpnia 2001 roku - co skutkowało zmniejszeniem wysokości świadczenia emerytalnego na przyszłość, i z tej przyczyny Sąd ten obliczył w ramach odszkodowania wysokość składki jaka przysługiwałaby wnioskodawcy, gdyby nie został tymczasowo aresztowany, a wykonywałby pracę, uzyskiwał wynagrodzenie i na jego podstawie odprowadzał składki na ubezpieczenie.

Wniosek

O zmianę wyroku w zaskarżonej części poprzez zasądzenie na rzecz K. Ł. odszkodowania za poniesioną szkodę majątkową z tytułu niewątpliwie niesłusznego tymczasowego aresztowania w kwocie 26746,48 złotych.

zasadny
częściowo zasadny
niezasadny

Zwięźle o powodach uznania wniosku za zasadny, częściowo zasadny albo niezasadny.

Ponieważ zarzuty apelacji okazały się niezasadne – z tej przyczyny wniosek zawarty w apelacji również nie został uwzględniony.

4. OKOLICZNOŚCI PODLEGAJĄCE UWZGLĘDNIENIU Z URZĘDU	
1.	
Zwiążle o powodach uwzględnienia okoliczności	
5. ROZSTRZYGNIĘCIE SĄDU ODWOŁAWCZEGO	
<i>5.1. Utrzymanie w mocy wyroku sądu pierwszej instancji</i>	
1.	Przedmiot utrzymania w mocy
<i>Wysokość odszkodowania zasądzonego na rzecz wnioskodawcy.</i>	
Zwiążle o powodach utrzymania w mocy	
Powody utrzymania wyroku w mocy są tożsame jak wyrażone w części 3 niniejszego uzasadnienia przy omówieniu niezasadności zarzutów apelacyjnych.	
<i>5.2. Zmiana wyroku sądu pierwszej instancji</i>	
1.	Przedmiot i zakres zmiany
Zwiążle o powodach zmiany	

<i>5.3. Uchylenie wyroku sądu pierwszej instancji</i>		
<i>5.3.1. Przyczyna, zakres i podstawa prawna uchylenia</i>		
1.1.		# art. 439 k.p.k.

Zwiężle o powodach uchylenia		
2.1.	Konieczność przeprowadzenia na nowo przewodu w całości	# art. 437 § 2 k.p.k.
Zwiężle o powodach uchylenia		
3.1.	Konieczność umorzenia postępowania	# art. 437 § 2 k.p.k.
Zwiężle o powodach uchylenia i umorzenia ze wskazaniem szczególnej podstawy prawnej umorzenia		
4.1.		# art. 454 § 1 k.p.k.
Zwiężle o powodach uchylenia		
<u>5.3.2. Zapatrywania prawne i wskazania co do dalszego postępowania</u>		
<u>5.4. Inne rozstrzygnięcia zawarte w wyroku</u>		
Punkt rozstrzygnięcia z wyroku	Przytoczyć okoliczności	
6. Koszty Procesu		

Punkt rozstrzygnięcia z wyroku	Przytoczyć okoliczności
2 i 3	Na mocy art.554 §1 kpk kosztami postępowania Sąd obciążył Skarb Państwa.

7. PODPIS

Katarzyna Capałowska Jerzy Leder Zbigniew Kapiński

1.3. Granice zaskarżenia			
Kolejny numer załącznika	1		
Podmiot wnoszący apelację	Prokurator w sprawie o odszkodowanie i zadośćuczynienie za niewątpliwie niesłuszne tymczasowe aresztowanie		
Rozstrzygnięcie, brak rozstrzygnięcia albo ustalenie, którego dotyczy apelacja	Wysokość zasądzonego odszkodowania na rzecz wnioskodawcy.		
1.3.1. Kierunek i zakres zaskarżenia			
# na korzyść # na niekorzyść	# w całości		
# w części	#	co do winy	
#	co do kary		
#	co do środka karnego lub innego rozstrzygnięcia albo ustalenia		
1.3.2. Podniesione zarzuty			
Zaznaczyć zarzuty wskazane przez strony w apelacji			

#	art. 438 pkt 1 k.p.k. – obraza przepisów prawa materialnego w zakresie kwalifikacji prawnej czynu przypisanego oskarżonemu	
#	art. 438 pkt 1a k.p.k. – obraza przepisów prawa materialnego w innym wypadku niż wskazany w art. 438 pkt 1 k.p.k., chyba że pomimo błędnej podstawy prawnej orzeczenie odpowiada prawu	
#	art. 438 pkt 2 k.p.k. – obraza przepisów postępowania, jeżeli mogła ona mieć wpływ na treść orzeczenia	
#	art. 438 pkt 3 k.p.k. – błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia, jeżeli mógł on mieć wpływ na treść tego orzeczenia	
#	art. 438 pkt 4 k.p.k. – rażąca niewspółmierność kary, środka karnego, nawiązki lub niesłusznego zastosowania albo niezastosowania środka zabezpieczającego, przepadku lub innego środka	
#	art. 439 k.p.k.	
#	brak zarzutów	
1.4. Wnioski		

#	uchylenie	#	zmiana
---	-----------	---	--------